

Af Mogens Norn

Historisk sektion

i XL Nordisk oftalmologisk Kongres 2012

Det nordiske oftalmologimøde blev holdt i de "Rødes" bygning fra 1906 i Helsinki, Finland, bombet af tyskerne i 1918, genopført i den gamle stil 1925. Den historiske sektion havde titlen: Pionerer i nordisk oftalmologi (1).

Professor Albert Alm, Uppsala, Sverige, havde netop holdt Acta Ophthalmologica's guldmedalje - forelæsning om medicinsk behandling af glaucom gennem tiderne. Nu fortsatte Alm veloplagt om All var Gullstrand, der fik Nobelprisen i 1911. Alm viste os Nobel's originale testamentariske vilje og gennemgik forudsætningerne for at modtage denne højeste videnskabelige ære.

Undertegnede fortsatte med danskeren Jannik Petersen Bjerrum, der ikke kun fandt det bueformede scotom ved glaucom, men også opstillede sin stadig aktuelle glaucom teori og benægtede det palpebrale tryks diagnostiske værdi.

Tor Odberg fra Hamar, Sygehuset Innlandet talte om nordmanden Hjalmar Schiøtz, der opfandt det første brugbare tonometer i 1905. Schiøtz' vægt tonometer anvendes fortsat, blandt andet i grønlandske distrikter, hvor der ikke findes spaltempe og applanation.

Schiøtz introducerede aseptik allerede i 1881 og flere vigtige instrumenter (1). Beskedent henviste Odberg mig bagefter til oftalmolo-

historikeren Otto Johansens fremragende bog (2).

Lotta Salminen er elev af Arvo Oksala, professor i Turku, Finland. Hun fortalte om hans ualmindelige pionerindsats: Ultralyd undersøgelse af øjet. Han grundlagde SIDUO (internationalt selskab for øjen – ultralyd – diagnostik, hvis 24. Møde afholdes i år i Sao Paulo.

Jeg sluttede kort med pionerer i cataract – kirurgi og deres begynderfejl samt cataract-fobi, med danskeren Carl Martin Normann-Hansen som eksempel. Han ødelagde som barn ved bueskydning sin broders øje (cataract). Han blev geografisk cataract pioner i Grønland, udførte sin sidste operation i Akureyri, Island. Selv fik han dobbeltsidig kompliceret cataract og lod sine øjne demonstrere ved øjenlægemøde i København. Han var aktiv i de flygende ögonläkares kolonerna i Finland og Rusland i 1897 og politisk aktiv for Finlands frihed (zarina Dagmar var dansk prinsesse). Han skrev videnskab og poesi, opera til Det Kgl. Teater (Stærstikkeren, Kadarra om livet i et grønlandsk udsted), autobiografi og hørespil.

Blandt historiske posters kan nævnes: Czekoslovakien Otto Wichterle, der opfandt den bløde hydrofile kontaktlinse 1961 (S.Scholtz) og om optografiens historie.

Større foredrag havde ofte en historisk indledning. ■

Referencer:

- 1) Congress Abstracts: Mo No 3:1-5, Nordic Congress of Ophthalmology, Helsinki, Finland 2012.
- 2) Johansen, Otto: Hjalmar Schiøtz 1850-1927. Norsk Oftalmologisk Forening 1999/2000, pp220.